N^er 196. ROK 1834. ŚRODA 27 SIERPNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz świąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące wraz z Rozmaitościami Złp. 12. miesięczne Złp. 5.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Cezaryusza.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Dersław.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE
Barometr zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień godz:	Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey	Stopnie ciepła podług Reaumura	Therm. suchy	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.
7	27" 6"302	+ 15°,7	5°,60	Pn. Wschodni słaby	Pochmurno	
26. 12	6, 236	20, 0	6, 24	" średni	" "	
3	5,687	21, 2	6, 39	" "	Pogoda z Chmurami	
9	5, 306	+17, 4	6, 82	" "	Chmury	

Cześć Urzędowa.

LOTERJA KRAJOWA.

W 622 ciągnieniu dnia 27 Sierpnia 1834 r. w przytomności osób od rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały następujące numera:

23. — 45. — 66. — 54. — 78.

Przyszłe Ciągnienie 623 przypada dnia 3 Września 1834 r.

Cześć Polityczna.

WIADOMOŚCI Z POPRZEDNICH POCZT.

Londyn 5 Sierpnia. Hrabia Grey pojechał dnia wczorayszego z rodziną swoją do Windsor ażeby odwiedzić króla.

Xiąże Wellington i 21 innych parów, podpisali protestacyą przeciwko wypuszczeniu z irlandzkiego bilu zniewalającego, wiadomych zastrzeżeń. — Z drugiey strony umieściły gazety protestacyą lorda Holland, przeciwko odrzuceniu bilu względem przypuszczenia różnowierców do uniwersytetów. — Dzienniki torysowskie zapewniają, że xiąże Wellington będzie dokładał wszelkiego starania, ażeby nieprzyjęto w izbie wyższey bilu o dziesięcinach w Irlandyi.

Observer mniema, że parlament na dniu 19 Sierpnia odroczony zostanie.

Globe zapewnia, że w jednem z portów hollenderskich znaydują się dwa statki parowe dla D. Karlosa zakupione; a temi są: »United Kingdom» i »Albatross» dwa inne, jako to: »Samuel Qunard» i »Lulvorth» są naładowane armatami, bronią i amunicyą, które to przedmioty wysłano z Tamizy do Hollandyi i miano przeładować na dwa pierwsze;— na dowódzców tychże okrętów są przeznaczeni, kapitan Elliot, który zostawał w służbie D. Miguela, i kapitan Mingage zostający w służbie angielskiey; obadwa wypłynęli już z Anglii.

Podług listów pisanych z Nowego-Jorku pod d. 3 z. m. prezydent Jackson zamierzał usunąć się od spraw publicznych do prywatnego życia.

Izba deputowanych w Brazylii, przyjęła d. 22 czerwca projekt do prawa, stanowiącego zakaz powrotu D. Pedra.

Podług dz: *Globe*, rząd hiszpański ofiarował admirałowi Napier dowództwo nad swoją flotą, ale ten się wymówił od przyjęcia takowego, zamierzając wrócić do Lizbony.

Dnia 6 Sierpnia. Donoszą z Falmouth d. 3 b. m. »Admirał Napier udaje się jutro do Portugalii; z nim jedzie Pan Mendizabal i malarz portretów Pan Simpson, który będzie robił portret królowey Donny Maryi i niektórych członków kortezów. (Zdaje się więc, że wiadomość o pobycie admirała w Paryżu, nie była prawdziwa).

Na wczorayszém posiedzeniu izby niższéy odczytano trzeci raz bil o dziesięcinach w Irlandyi. Bil o dobrach kościelnych w Irlandyi, otrzymał także trzecie czytanie.

Dnia 8 *Sierpnia.* Xiążęta Cadaval i Lafoens, tudzież dwóch biskupów portugalskich, najęli sobie pomieszkanie w Falmouth.

Gazety z Nowego-Yorku docbodzą do 17 lipca. Nayważnieysza w nich wiadomość jest o rozruchu wymierzonym przeciwko obrońcom usamowolnienia czarnych niewolników, który trwał od 7 do 11 lipca. Podburzone pospólstwo dopuściło się licznych bezprawi; w kościołach i kaplicach, gdzie przyjaciele emancypacyi czarnych, byli na nabożeństwie, bito się ławkami i stołkami, pospólstwo na odgłos że postanowiono wszystkich czarnych uwolnić, wpadło do znakomitszych emancypacistów i kolorowych, i zrabowało przeszło 20 domów, zniszczyło oraz mniéy więcéy 7 kaplic i mieysc na nabożeństwo używanych. Wielu czarnych unikając niebespieczeństwa, uciekło z miasta. Milicya nie była w stanie zapobiedz zdrożnościom, a woyska zaledwie 1000 ludzi zebrano. Dopiéro dnia 12 przywrócono porządek, gdy przybyłe woysko przeciągało ulice z bronią nabitą i dostało rozkaz strzelania do pospólstwa. Towarzystwo przeciwko niewoli czarnych, wydało odezwę, protestując że niemiało planów jakie mu przypisywano.

Przy rozprawach, które się toczyły w izbie wyższéy nad irlandzkim bilem przymusu, minister Melbourne, usprawiedliwiając potrzebę środków przez rząd proponowanych, przytoczył między innemi powodami, następujący obraz porównawczy, popełnionych zbrodni w obu krajach przez ciąg 1833 roku. — I tak: w Anglii było 20,072 popełnionych przestępstw, między któremi 15,000 kradzieży bez dopuszczenia się gwałtu, 2131 przy których użyto gwałtu, a cięższych zbrodni 2941. Tymczasem w Irlandyi która bez porównania mniey liczy ludności, było popełnionych 9942 przestępstw, a w tych tylko 1800 do 1900 kradzieży; wszystkie inne należały do rzędu przestępstw większych, jak np. podpalanie, napaść zbroyna i rabunek, zabóystwa i t. d. Stan Irlandyi (rzekł minister) jest tego rodzaju, że nikt nie może przyjąć służącego, przyjąć robotnika, lub rozrządzić własnością swoją, bez narażenia się na nocne napaści i gwałty włóczęgów dopuszczających się nayokropnieyszych bezprawi. (*Słuchaycie, słuchaycie!*) A jeżeli się kto ucieka pod opiekę prawa, tem samém wyrok na siebie gotuje. Śród południa i niemal w obec sąsiadów swoich może go śmierć okropna spotkać.

Robotnicy z fabryk kartonu, którzy chcąc wymusić na właścicielach podwyższenie myta, przez 9 miesięcy do roboty nieprzychodzili, wracając teraz do swoich warsztatów przestając na warunkach jakie zyskać mogą. Przez swóy upór stracili naymniey 12,000 ft. szterlingów. *(G. W.)*

Madryt 25 *Lipca.* W chwili kiedy Estefani, bogaty dyrektor loteryi zostaje na śmierć skazany za kierowanie spiskiém wymierzonym na obalenie rządu, odkryto inny niemniey śmiały i zuchwały, do którego znaczna liczba osób znayduje się wplątana. Naywięcey znany z pomiędzy uwięzionych, jest stary Palafox, którego królowa rejentka niedawno xięciem Saragossy mianowała. Wszakże, jeżeli się on okaże bydź rzeczywiście przestępnym, nie masz wątpliwości iż był jedynie narzędziem w ręku innych, którzy korzystając z teraźnieyszego stanu słabości jego umysłowey, chcieli się zasłonić tarczą jego dawnieyszey popularności. Drugi po nim jest jenerał Don Juan van Halen, który tak często odgrywał już rolę sprzysiężonego, i zdaje się że zapomniał już o cierpieniach, jakie w więzieniu inkwizycyjném ponosił. — Zasługuje również na wspomnienie, uwięziony wraz z innymi Romero Alpuente, któremu się zdało, że stronnictwo na czele którego miał nadzieję stanąć w izbie deputowanych, nie będzie chciało tak prędkiego postępu, za jakim wzdychali jego przyjaciele za obrębem izby. Ile miarkować można, pragnęli spiskowi uwięzić królowę rejentkę w chwili zagajenia kortezów, wprzód nimby wykonała przysięgę, a potém ogłosić ustawę kortezów kadyxskich.

Królowa rejentka zaraz po zagajeniu kortezów opuściła Madryt, udając się do Rio-Frio, gdzie zamierza odbyć kwarantannę i dopiéro pojechać do La-Grania, gdzie się znaydują jey dzieci. Ile otwarcie kortezów jest zbawienném postąpieniem dla ogólnéy sprawy kraju, tyle jest osobiście dla samey królowey, jey pokazanie się w Madrycie i zagajenie posiedzeń kortezów; tym ostatnim czynem dowiodła królowa rejentka, że się nie

znayduje w takim stanie, w jakim ją potwarcze obmowy jey nieprzyjaciół, w oczach narodu wystawiły.

Dnia 25 *Lipca.* Spisek odkryty, jest tu przedmiotem powszechney rozmowy. Miano już aresztować do 30 osób, a wszystkie z wyższego stanu. Niektórych aresztowano tylko z podeyrzenia. Oprócz Palafoxa, van Halena i Romero Alpuente, wymieniają także Calbo de Rosas, znanego z rewolucyi hiszpańskiey. Stosunki jego z Palafoxem, sięgają 1808 r., kiedy jeszcze był intendentem cywilnym Saragossy pod naczelnictwem Palafoxa, dla którego pisywał owe sławne podówczas odezwy. Po nim, ważną podobnież osobą, jest jenerał Llanos, którego przy mordowaniu zakonników widziano u drzwi klasztoru franciszkanów, nie dla tego, ażeby mordowanych ochraniać, ale żeby niewpuszczać nikogo, ktoby w zabóycze narzędzie opatrzony nie był. Aresztowano podobnie kilku pisarzy, jak np. Espronceda i Albarito, obadwa należący do redakcyi zakazanego dziennika *El Siglo*; ostatni był prócz tego sekretarzem junt rewolucyjnych. W jego mieszkaniu znaleziono pismo, a przez to odkrycie ma bydź jeszcze więcey osób skompromitowanych. Między tymi mienią także Don Jose Garcia Vilatta i Pana Olavarria, kupca z Bajonny, gdzie dotąd rodzina jego przemieszkuje. Quiroga jeden i drugi mieli bydź aresztowani w Saladero. Czyli aresztowano jenerała Palarea, jest jeszcze wątpliwością; lecz jeżeli tenże i Quiroga do dnia wczorayszego aresztowani nie zostali, widać, że w ucieczce szukali schronienia. Senor Munez Arenaz jest uwięziony. Linan należy także do nieprzychylnych teraźnieyszemu rządowi. — Doniesienia z prowincyi nie są więcey zaspokajające. W Walencyi miały mieysce mocne zaburzenia; chciano tam póyśdź za przykładem stolicy; lecz dzięki sprężystości wielkorządzcy Valdez, który umiał utrzymać lud w uległości, już przeminęło niebezpieczeństwo; kazał on uwięzić dwóch głównieyszych przywódców i tychże natychmiast rozstrzelać. Jeden z nich był to syn sławnego Bertrand de Lis. Tak dzielne postąpienie, ocaliło życie wielu niewinnym osobom.

Dnia 28 *Lipca.* Wielkorządzca prowincyi madryckiey, wydał surowe rozporządzenia tyczące się bezpieczeństwa stolicy. Madryt podzielony został na cztery główne okręgi, z których w każdym jeden jenerał dowodzić będzie. Jeżeli Don Miguel nie jest jeszcze w Katalonii, to nie można wątpić, że w krótce opatrzony w znaczne pieniądze opuści Genuę i popłynie do tey prowincyi. To przedsiewzięcie przyjdzie mu bez trudności, bo lubo stronnictwo karlistowskie nie jest jeszcze Panem okolic nadbrzeżnych, potrafi jednak zrobić taką dywersyę, że zasłoni wylądowanie D. Miguela. Ich główne punkta są w bliskości Tortozy. -- Słychać, że Palafox będzie za dni kilka na wolność puszczony. Podobnież jenerał van Halen, lecz z warunkiem opuszczenia Hiszpanii na zawsze. Osoby mnieyszego znaczenia będą także uwolnione, i rzecz o spisku ukończy się tym sposobem.

Uwaga publiczności tuteyszey zwrócona jest teraz na Don Karlosa i Don Miguela, o którym mówią, że przybył do Katalonii.

(G. W.)

Lizbona 12 *Lipca.* Słychać, że ci wszyscy, którzy są w podeyrzeniu, że byli sprawcami scen burzliwych i gwałtów popełnianych pod rządem D. Miguela, będą do sądu pociągnięci i w miarę przewinienia karani.

Jako dowód ścisłey oszczędności którey Don Pedro i jego ministerium trzymać się zamierza, może posłużyć to, iż wydatki na woysko i flotę artylleryą i warsztaty okrętowe, które w budżecie z 1822 r. dochodziły summy 556,200 milreis (milreis 8 złp.), w tegorocznym tylko 2;150,000 milreis wynosić będą. W zaprowadzeniu tak znaczney we wszystkiem oszczędności, zdaje się mieć rząd na uwadze potrzebę przekonania ludu o dobrodzieystwach, jakie spływają na niego przez zniesienie klasztorów, dziesięcin i innych licznych opłat kościelnych. Chce także zapewnić sobie dostateczne fundusze na utrzymanie zakonników po zniesionych klasztorach i w ogólności na przyzwoite uposażenie reszty duchowieństwa.

Mówią, że rząd nie jest kontent z postępowania miguelistowskiego wielkorządzcy na wyspie Madeirze, którego chciał pozostawić na mieyscu; jest również niekontent z biskupa tey wyspy, którego już usunięto. Na wielkorządcę Madeiry mianowano powszechnie Pana Luis da Silva Mozinho d'Albuquerque, co powszechną na tey wyspie sprawiło radość. Oprócz fregaty *Don Pedro* będącey przy Madeirze, posłano tam trzy statki wojenne, na przewiezienie do Portugallii tych woysko-

wych którzy są znani za zagorzałych miguelistów.

Dnia 8, jako w rocznicę wylądowania D. Pedra wraz z woyskiem w r. 1832 do Portugalii, były wielkie pokoje w Queluz, na których się znaydowali wszyscy posłowie, tudzież admirał angielski Gage z gronem officerów swoich. (G. P.)

Neapol 25 Lipca. — Do dnia 20 niezrządziły płynące z krateru potoki lawy, żadnéy szkody; ale od dnia tego zwróciły się na uprawne pola przy Torre del Greco. W ogóle wylał Wezuwiusz 14 takich potoków w rozmaitym kierunku, wydając huk okropny i wyrzucając massy popiołu, wody, kamieni i dymu w tak wielkiéy ilości, że xiężyc niemi przyćmiony został, i tak wysoko, że narachowano 32-sekund nim wyniesione w górę kamienie, na ziemię upadły. Dnia 21 ustał ten dziw natury, ale nazajutrz płynęło znowu 8 potoków lawy, a wieczorem zapadła się część brzegów kotliny śród straszliwego wybuchu, przez co teraźnieyszy otwór jest naymniey o 200 stóp rozszerzony. Odtąd ucichło zupełnie. (G. W.)

Kopenhaga 6 Sierpnia. Donoszą z Gothenburga o pokazaniu się cholery w têm mieście. Od dnia 3 do 4 umarło na tamteyszém przedmieściu do 46, a w mieście samém 21 ludzi. Teatr i mieysca publiczne zostały zamknięte, jarmark odłożono, a magistrat zaprzestał wydawać paszporta. Wczoray umarło na przedmieściu 35 osób, w ogóle umarło po dziś dzień 159 osób.

Konstantynopol 16 Lipca. — Obawa wynikająca z obecności flotty angielskiey, już znikła. Porta została zawiadomiona, że jedna część okrętów popłynęła do Poros, a druga do Mytilene, gdzie zostaną na stanowisku. Mała liczba okrętów francuzkich krążących na Archipelagu, zgromadziła się do Tenedos, gdzie według podobieństwa będą oczekiwać na rozkazy z Tulonu. Tymczasem kommunikują się z admirałem angielskim, pod którego rozkazami zdają się zostawać. Te wsszystkie rozporządzenia nie nabawiają przecież niespokoynością, bo któż nie wié, że nie przyjdzie do skutku żadne z tych zagrożeń, które się dziać zwykły urzędownie, półurzędownie lub za pomocą dziennikarstwa. Już minęły te czasy, w których wojowano dla słów lub dla formuły, a właśnie byłby taki sam wypadek, gdyby chciano tyle okrzyczaną konwencyę siłą oręża osłabić. Nie wątpią jednakże, iż mogą zayść okoliczności któreby Portę i Mocarstwa, w jak naytrudnieyszém postawiły położeniu. Syrija przedstawia do tego obszerne i niebezpieczne pole. Obecność Ibrahima jest dla tey prowincyi coraz więcey uciążliwa, nieukontentowanie się wzmaga, czyniono już nawet różne zamachy do powstania, które się wprawdzie nie powiodły. Gdyby się Porta zdecydowała do użycia tam wpływu swojego, żeby dać jaką taką pomoc syryjczykom, przyszłoby niezawodnie do okropnego wybuchu, którego skutki trudne byłyby do obliczenia, bo naówczas woyna pomiędzy sułtanem a wicekrólem Egiptu, przybrałaby charakter daleko więcey stanowczy. Którvby z nich odniósł zwycięztwo, jest to wątpliwością, w każdym jednak razie nie zostałyby mocarstwa obojętnemi świadkami a ztąd przyszłoby dozawikłań trudnych do rozwiązania. To właśnie zastrasza naywięcey dyplomacyę tuteyszą. (G. W.)

Doniesienia.

Niżéy podpisana wdowa po oficerze byłego woyska Polskiego, przy ulicy Brackiéy pod L. 258 w domu W. Glixelli mieszkająca, ma honor zawiadomić Szan: Publiczność, iż w mieszkaniu swojém przyimuje do nayspiesznieyszego wykonania wszelkie roboty damskie, ofiarując zarazem usługi swoje w udzielaniu po domach lekcyi wszelkiego rodzaju robót damskich, do czego uzyskała pozwolenie władzy tuteyszo krajowéy, po złożeniu świadectw swojéy zdolności, które na żądanie osobom interesowanym okazać nie omieszka.

Kraków 26 Sierpnia 1834 r.

(1r.) *Zofia Kosicka.*

DOM EDUKACYJNY DLA PŁCI ŻEŃSKIEY

pod dozorem JP. Emilii Iżyckiéy w Krakowie.

JPanna Emilia Iżycka wychowana w jednym z nayznakomitszych domów w Polszcze, poświęcając się ciągle od lat kilkunastu wychowaniu młodych Panien, a na mocy zaszczytnych świadectw od domów w których dała dowody swych zdolności tak pod względem kształcenia moralnego, jako i naukowego powierzonych sobie wychowanic uzyskała od prześw. dozoru szkół początkowych i wychowania, upoważnienie do otworzenia domu edukacyinego dla płci żeńskiéy w Krakowie. Uwiadamia się przeto szanowne osoby interessowane, iż pensya płci żeńskiéy pod dozorem JPanny Iżyckiey otworzona będzie od 1 Września b. r. Ktoby sobie życzył w téy mierze bliższych zasięgnąć szczegółów, zechce się zgłosić do mieszkania hr. W. Iżyckich w domu należącym do JW. W. Dębińskiéy pod N. 49 w rynku od ulicy Stolarskiéy. (2r.)